

Eugen SIMION

'300

Résumé

Revista Institutului de Istorie și Critică Literară, Caiete critice, împlinește zilele acestea 300 (trei sute) de numere de când este publicată, în ciuda lipsurilor financiare. Publicarea ei se bazează, de câțiva ani, pe activitatea redacțională, neobosită a coordonatorului revistei, dl Lucian Chișu, și a dlui economist Valeriu Franc. Dar, de-a lungul timpului, viața revistei a depins însă constant și de pasionații colaboratori, scriitori și cercetători, români și străini, interesați de omnibus re litterae. Caiete critice este o revistă de cultură, de istorie și critică literară care, sub regimul comunist, s-a plasat pe poziția rezistenței prin cultură față de imixtiunea ideologicului și politicului totalitar în cultură și creația literară, iar în privința criticii profesate, ea se încadrează în marea tradiție critică românească începută de Maiorescu, continuată de Lovinescu și Călinescu, cei care au pus mai presus de orice autonomia esteticului. În lumea de azi, a mondializării, Caiete critice promovează un clasicism format din cultivarea spiritului național (atât de necesar pentru a nu dispărea din istorie), din sincronizarea cu literaturile lumii și din pluralitatea stilurilor și atitudinilor critice.

Cuvinte-cheie: revista Caiete critice, Institutul de Istorie și Critică Literară "G. Călinescu", număr aniversar, autonomia esteticului, rezistența prin cultură

La revue de l'Institut d'Histoire et de Critique Littéraire, Cahiers critiques (Caiete critice), accomplit ces jours trois cent numéros depuis qu'elle a été publiée, malgré le manque de fonds financiers. Sa publication s'appuie, au moins depuis quelques années, sur l'activité rédactionnelle infatigable du coordinateur de la revue, M. Lucian Chișu, et de l'économiste M. Valeriu Franc. Mais, au fil des années, la vie de la revue a constamment dépendu des passionnés collaborateurs, écrivains et chercheurs roumains et étrangers, intéressés de omnibus re litterae. Cahiers critiques est une revue de culture, d'histoire et de critique littéraire qui, sous le régime communiste, s'est placée sur la position de la résistance par la culture envers l'immixtion de l'idéologie et de la politique totalitaire dans la culture et la création littéraire et, à l'égard de la critique professée, elle s'encadre dans la grande tradition critique roumaine, à partir de Maiorescu, continuant avec Lovinescu et Călinescu, ceux qui ont mis au-dessus de tout l'autonomie du critère esthétique. Dans le monde d'aujourd'hui, celui de la mondialisation, Cahiers critiques promeut un classicisme formé du respect de l'esprit national (tellement nécessaire pour ne pas disparaître de l'histoire), de la synchronisation avec les littératures du monde et de la pluralité des styles et des attitudes critiques.

Mots-clé: la revue Cahiers critiques, l'Institut d'Histoire et de Critique Littéraire G. Călinescu, numéro anniversaire, autonomie de l'esthétique, la résistance à travers la culture.

Valeriu IOAN-FRANC

Cultură cu economie

Résumé

Încă din anii de început ai Caietelor critice, m-am simțit atras de argumentațiile, atitudinile și acțiunile sale, pentru ca, în septembrie 2001, să devin parte a comunității truditatorilor pentru ca tribuna argumentației, atitudinii și acțiunii care este Caiete critice, să trăiască, dincolo de tot mai grelele condiții financiare la care a fost, și este supusă apariția neîntreruptă de mai bine de trei decenii. Obiectivul imediat și pe termen lung al Caietelor critice este de a pătrunde în mediile universitare și de cercetare, printre studenți și chiar dascăli de-ai lor.

Cuvinte-cheie: Caiete critice, consumator de cultură, cultură, economie, promovare, tribuna argumentației

Dès les années de début de la revue Cahiers critiques, je me suis senti attiré par les argumentations, les attitudes et les actions de celle-ci, afin de devenir, en septembre 2001, partie de la communauté des travailleurs pour que la tribune de l'argumentation, de l'attitude et de l'action vive, au-delà des conditions financières de plus en plus difficiles auxquelles sa parution ininterrompue a été et est soumise il y a plus de trois décennies. L'objectif immédiate et celui à long terme des Cahiers critiques est celui de pénétrer dans les milieux universitaires et de recherché, parmi les étudiants et même leurs maîtres..

Mots-clé: Cahiers critiques, consommateur de culture, culture, économie, promotion, tribune de l'argumentation

Andrei GRIGOR

Caiet critic

(biografii interferente)

Abstract

Revista „Caiete critice” s-a impus în lumea literară românească încă dinainte de 1989, când, grație criticului Eugen Simion, și-a construit o identitate distinctă, abordând, în numere tematice de o mare densitate, problematici stringente ale literaturii române postbelice. Dezbaterile asupra romanului românesc, a poeziei tinere, a criticii literare și a fenomenului postmodernist au avut o largă reverberație în conștiința publicului și au beneficiat de colaborarea celor mai importante personalități ale vieții literare românești, contribuind, în același timp, la impunerea optzecismului ca o nouă generație de creație.

Cuvinte-cheie: spirit critic, încurajarea valorilor, coabitarea generațiilor

"Caiete critice" Journal has been a leading voice on the Romanian literary stage since and even before 1989, when, under Eugen Simion's coordination, it has been promoting a distinct critical identity by approaching Romanian post-war literature in thematic complex issues. Their debates on the Romanian novel, the young poetry, the literary critique and the Postmodern phenomenon have deeply influenced the reader, their analysis belonging to the most important representatives of the Romanian literary life and defining the 80's as a new literary generation.

Key-words: critical spirit, value promoting, generation co-existence

Călin CĂLIMAN

13 ani dintr-o viață

Résumé

"Caiete critice" reprezintă pentru criticul de film Călin Căliman o bună parte din viața sa. Pe parcursul articolului, el rememorează cei treisprezece ani de-a lungul cărora a muncit din greu, în calitate de redactor-șef, din 1993, anul angajării sale, și până la pensionarea sa în 2006, pentru a face să apară aproximativ 150 de numere de revistă. Redacția și subredacția au constituit pentru el un spațiu efervescent în care s-au întâlnit un mare număr de oameni, precum scriitorii consacrați sau scriitori debutanți, tineri universitari alături de universitari veterani și actuali, cercetători ai Institutului "G. Călinescu" alături de colaboratori pasageri, care au renunțat la orice câștig din dragostea de a face să supraviețuiască o revistă culturală care promova și promovează criteriul estetic în arta literară, pluralitatea stilurilor critice și distanțarea de implicarea politică.

Cuvinte-cheie: revista "Caiete critice", criticul de film Călin Căliman, număr aniversar 300, criteriul estetic în literatură, pluralitatea gusturilor și criticii

"Cahiers critiques" représente pour le critique de film Călin Căliman une bonne partie de sa vie. Au long de l'article, il remémore les treize années au cours desquelles il a travaillé d'arrache-pied, en tant que rédacteur en chef, depuis 1993, l'année de son embauche, jusqu'à sa retraite en 2006, en vue de faire paraître à peu-près 150 numéros de revue. Rédaction et sous-rédaction ont constitué, pour lui, un espace stimulant où se sont rencontrés bon nombre de gens, tout comme des écrivains consacrés ou des écrivains en herbe, des jeunes universitaires à côté des universitaires anciens et actuels, des chercheurs de l'Institut "G. Călinescu" à côté de collaborateurs passagers, qui ont renoncé à tout gain pour l'amour de faire survivre une revue culturelle où l'on promouvait le critère esthétique dans l'art littéraire, la pluralité de styles critiques et l'écart de l'immixtion politique.

Mots-clé: revue "Cahiers critiques", le critique de film Călin Căliman, le numéro anniversaire 300, le critère esthétique dans la littérature, pluralité des goûts et des critiques

Dumitru MICU

O „monografie ideologică”

Abstract

În această recenzie a cărții lui Mihai Iovănel despre Mihail Sebastian (Evreul improbabil. O monografie ideologică), autorul reflectează asupra destinului lui Sebastian, în măsură să dea seamă asupra agitatelor dezbateri politico-intelectuale din România interbelică.

Cuvinte-cheie: Mihail Sebastian, ideologie, perioada interbelică, Marcel Proust, Nae Ionescu, fascism, antisemitism, comunism

Reviewing The Unlikely Jew, Mihai Iovănel's 'ideological inquiry' on Romanian Jewish writer Mihail Sebastian (1907-1945), the author reflects on Sebastian's destiny, which is able to mirror the tumultuous intellectual and political debates during the interwar period. Being a controversial subject, amply debated during the last 15 years, after the revelation of his masterwork, his Journal, Mihail Sebastian offers a point of departure in reconfiguring the ideological map of Romania in one of its most important times.

Key-words: Mihail Sebastian, Ideology, Romanian interwar period, Marcel Proust, Nae Ionescu, fascism, anti-semitism, communism

Bogdan Mihai DASCĂLU

Gândirea estetică a lui Titu Maioreșcu și chestiunea surselor ei

Abstract

Gândirea estetică a lui Titu Maioreșcu a fost discutată exclusiv din perspectiva surselor ei filosofice, identificate de unii în sistemul lui Hegel, de alții în acela al lui Herbart. Autorul se realizează păreri celor care consideră că nu poate fi vorba de o sursă unică, ci de una multiplă, căci ideile respective au constituit un bun comun al esteticii germane din secolul al XIX-lea și afirmă că, la criticul român, ele funcționează ca suport teoretic al comentariilor sale.

Cuvinte-cheie: Hegel, Herbart, idee, criteriul estetic, Gottschall, Tudor Vianu

Titu Maiorescu's aesthetic thinking was discussed only in terms of its philosophical sources, identified by some in the Hegelian system, by others in that of Herbart's. The author joins the opinion which considers that there may not be a single source, but a multiple one, for these ideas were the common property of the German aesthetics in the nineteenth century and he argues that they function for the literary critic as a theoretical support of his comments.

Key-words: Hegel, Herbart, idea, aesthetic criterion, Gottschall, Tudor Vianu

Caius Traian DRAGOMIR

De la „Orestia” și „Electra” la „Rața Sălbatică” și „Moartea unui Comis Voiajor”

Abstract

Teatrul antic este istoria condiției tragice, dar niciodată umilitoare, a omului, a eroului. Tragedia face, astfel parte din destinul eroic al ființei umane. Tragedia modernă, în teatru și în viață, este constatarea umilirii infinite a omului incapabil a aduce în jocul existenței mijloacele materiale de susținere a demnității sale.

Cuvinte-cheie: tragedie, teatru, demnitate umană, umilință, dictatură, democrație

The antique theatre is the history of the tragical condition but never of a humiliating experience of the human being, of a hero. The tragedy is, this way, a part of the heroic destiny of humanity. The modern tragedy, in theatre, or in the life is the story of the boundless humiliation of the man unable to resist, as fortune or social position to the aggression against his dignity.

Key-words: tragedy, theatre, human dignity humiliation, dictatorship, democracy

Andrei MILCA

Eugen Barbu – jurnalistul

Abstract

Eugen Barbu-jurnalistul este un fragment din monografia Fețele lui Janus și masca scriitorului, volum care va apărea în viitor la editura Niculescu. Aceste secvențe se referă la activitatea de redactor-șef, pe care Eugen Barbu a desfășurat-o, începând cu 1968, la revista „Lucașfărul”, urmată de importante conflicte cu exilul reprezentat de postul de radio Europa Liberă (în cadrul serialului susținut de Jacob Popper/Câmpeanu), dar și cu unele publicații bucureștene, în special „România literară”. Anul 1968 este unul de cotitură în cariera lui Eugen Barbu, schimbat de la conducerea „Lucașfărului”, dar va reveni la dispute de aceeași natură în anii '70 și '80 ai secolului trecut, pe când se afla în fruntea revistei „Săptămâna”. Răspunsul scriitorului la eliminarea de la „Lucașfărul” a venit prin capodopera Principele, însă anul 1968 rămâne unul de referință pentru revanșa și războiul lui cu toată lumea, dus în interior și în exterior până la moartea sa, din 1993.

Cuvinte-cheie: Eugen Barbu, journalism; „Lucașfărul”, 1968; „Europa Liberă”, J. Popper, emigrație; „România Literară”; război literar/ argumente; resemnare, suferință; jurnal secret.

Eugen Barbu, the Journalist is a fragment from the book The Faces of Janus and the Masks of the Writer (book which will appear at Niculescu Editorial House, in future), the story of Eugen Barbu, the disputed author who became a „case” in the '60 and the '70, accused by the plagiarism for his novels, The Prince (1969) and Incognito, III (1979). This extract of the chapter about the work of the editor in chief in 1968 at the „Star” magazine follows the most important conflicts: with the exile, represented by the Radio „Free Europe” (a ‘serial’ with the editor Jacob Popper/Câmpeanu), but also with the other reviews from Bucharest, especially „Literary Romania”. There is a turning into the life and career of Barbu, who is removed from the guidance of „Star”, changed him in the vindictive disputant at the leadership of the „Week” in the '70 and '80 years of the XX century. The answer of the writer, after the elimination from „Star”, was his masterpiece, The Prince; but 1968 remains the year when a gifted lampoonist unleashed his „revenge” and his „war” with the whole literary world (because he felt himself betrayed), from inside or outside, until his death in 1993.

Key-words: Eugen Barbu, journalism; „Star/ Lucașfărul”, 1968; „Free Europe/Europa Liberă”, J. Popper, emigration; „Literary Romania/România Literară”; a literary war/arguments; resignation, trauma; the secret diary

Alunița COFAN

Scriitori români de limbă franceză din exil:

Alexandru Ciorănescu

și Petru Dumitriu

Résumé

Expunerea noastră își propune să pună în discuție, prin intermediul conceptului de exil, două biografii a doi intelectuali români care s-au afirmat în străinătate, această străinătate a spațiului francofon, un alt spațiu sociocultural decât cel al locului de naștere. Există două culturi care-i revendică și trebuie să recunoaștem că destinul lor literar est tributar limbii în care s-au exprimat și s-au făcut cunoscuți. În ciuda negărilor, exilul reprezintă pentru ei o piatră de încercare și o dramă identitară. Apartenența lor culturală este o problemă a relației cumulative (și..., și...) sau a relației de exclusivitate (nici..., nici...).

Cuvinte-cheie: exilul românesc, scriitori români de limbă franceză, savantul Alexandru Ciorănescu, romancierul Petru Dumitriu, dramele identitare

Notre exposé se propose de mettre en question, à travers le concept d'exile, deux biographies d'auteurs roumains qui se sont affirmés à l'étranger, cet étranger de l'espace francophone, cet autre espace socio-culturel que celui de leur lieu de naissance. Il y a deux cultures qui les revendiquent et nous devons reconnaître que leur destin littéraire est tributaire à la langue dans laquelle ils se sont exprimés et ils se sont fait connus. Malgré la dénégarion, l'exile représente pour eux une pierre de touche et un drame identitaire. Leur appartenance culturelle est-elle une question du cumulatif (et...et...) ou de l'exclusif (ni...ni...).

Mots-clé: L'exile roumaine, écrivains roumains d'expression française, le savant Alexandru Ciorănescu, le romancier Petru Dumitriu, les drames identitaires

Erna HENNICOT SCHOEPGES

La Roumanie

- espace culturel européen

Abstract

Textul care urmează este o sinteză a discursului de recepție rostit de dna Erna Hennicot Schoepges cu prilejul primirii titlului de doctor honoris causa al Universității "Lucian Blaga" din Sibiu – România, în data de 3 mai 2011. Autoarea relevă inițiative culturale comunitare europene – Proiectul Capitale culturale europene, Anul dialogului intercultural, dialogul interreligios, de exemplu – în care cultura română este parte integrantă, în deplină valoare și cu incontestabil prestigiu.

Cuvinte-cheie: politici culturale, proiecte culturale europene, Capitala europeană a culturii, dialog intercultural, dialog interreligios, Luxemburg, România

The text below is a synthesis the speech delivered by Mrs Erna Hennicot Schoepges on the occasion of being awarded the title of Honoris Causa Doctor at the "Lucian Blaga" University of Sibiu on May 3rd, 2011. The author reveals the European Community's cultural initiatives – European Cultural Capitals Project, Intercultural Dialogue Year, Interreligious Dialogue, for example – to which the Romanian culture is integral part, of full value and undeniable prestige.

Key-words: cultural policies, European cultural projects, European Cultural Capital, intercultural dialogue, interreligious dialogue, Luxembourg, Romania

Narcis ZĂRNESCU

Un Noica francez: Pierre Hadot

Résumé

Studiul este focalizat pe opera filosofului francez Pierre Hadot. Dar itinerariile sale spirituale (neoplatonism, Nietzsche etc.), viziunea sa asupra filosofiei ca mod de a trăi fac posibilă atât comparația Hadot-Noica, cât și analiza textuală, întemeiată pe influențele formative de tip Kant, Hegel, Heidegger și pe presiunile politice și sociale europene, specifice secolului XX. De altfel, autorul consideră că "fenomenul Noica" este un efect al istoriei sociale și intelectuale, europene și naționale.

Cuvinte-cheie: „fenomenul Noica”, „mod de a trăi”, Plotin, Thaeteetus, Seelenführung

L'étude est focalisée sur l'oeuvre du philosophe français Pierre Hadot, dont les itinéraires spirituels (néoplatonisme, Nietzsche etc.), ainsi que la vision sur la philosophie en tant que manière de vivre, font possible tant la comparaison Hadot-Noica que l'analyse intertextuelle, fondée sur les influences formatives (Kant, Hegel, Heidegger) et les pressions politiques et sociales européennes à travers le XXe siècle. L'hypothèse de l'étude est que le „phenomène Noica” est un effet de l'histoire sociale et intellectuelle.

Mots-clé: „phenomène Noica”, „manière de vivre”, Plotin, Thaeteetus, Seelenführung

Maria MOLDOVEANU

Evaluarea politicilor culturale

**Respectarea drepturilor
culturale (I)**

Résumé

Este o parte dintr-o lucrare mai amplă care tratează despre evaluarea politicilor culturale și respectarea drepturilor culturale în contextul globalizării și al descoperirii potențialului economic al bunurilor simbolice și celui al industriilor culturale și creative, și anume: „sunt rentabile, aduc o importantă valoare adăugată, generează locuri de muncă, reprezintă un factor de creștere esențial și contribuie la echilibrarea balanței comerciale”.

Cuvinte-cheie: politici culturale, potențialul economic al culturii, drepturile culturale, lumea globalizării, industria culturală și creativă, balanța comercială

C'est une partie d'un ouvrage plus ample qui traite le sujet de l'évaluation des politiques culturelles et du respect des droits culturels dans le contexte de la mondialisation et de la découverte du potentiel économique des biens symboliques et des industries culturelles et créatives, à savoir: "ceux-ci sont rentables, ils apportent une significative valeur ajoutée, et produisent d'emplois, ils représentent un facteur essentiel de croissance et contribuent à l'équilibre de la balance commerciale”.

Mots-clé: politiques culturelles, potentiel économique de la culture, droits culturels, le monde de la mondialisation, l'industrie culturelle et créative, la balance commerciale